

DEN EUROPÆISKE PENGEPOLITIK

Det Europæiske System af Centralbanker (ESCB) omfatter ECB og alle EU-medlemsstaternes centralbanker. Hovedmålet med ESCB er at fastholde prisstabilitet. For at nå sin primære målsætning baserer ECB's Styrelsesråd sine afgørelser på en pengepolitisk strategi, der bygger på to søjler og gennemfører dem ved at bruge både ordinære og ekstraordinære pengepolitiske foranstaltninger. De vigtigste instrumenter i ECB's ordinære pengepolitik er markedsoperationer, stående faciliteter og opretholdelse af mindstereserver. Som svar på den finansielle krise har ECB også ændret sin kommunikationsstrategi ved at give vejledning om den fremtidige retning (forward guidance) for ECB's rentepolitik, der er betinget af udsigten for prisstabilitet, og har truffet en række ekstraordinære pengepolitiske foranstaltninger. Disse omfatter køb af aktiver og statsobligationer på det sekundære marked med henblik på at sikre prisstabiliteten og effektiviteten af den pengepolitiske transmissionsmekanisme.

RETSGRUNDLAG

- Artikel 119-144, 219 og 282-284 i traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde (TEUF),
- Protokol nr. 4 til Lissabontraktaten om statuten for Det Europæiske System af Centralbanker (ESCB) og Den Europæiske Centralbank (ECB).

MÅL

Den primære målsætning for ESCB er at fastholde prisstabilitet som fastlagt i 127, stk. 1, i TEUF. Uden at tabe denne målsætning af sigte støtter ESCB den overordnede økonomiske politik i Unionen med henblik på at bidrage til gennemførelsen af Unionens mål. ESCB handler i overensstemmelse med princippet om en åben markedsøkonomi med fri konkurrence, som fremmer en effektiv ressourceallokering (TEUF, artikel 127, stk. 1).

RESULTATER

A. Det vejledende princip for ECB's foranstaltninger

1. ECB's uafhængighed

Grundprincippet for ECB's uafhængighed er fastsat i artikel 130 i TEUF (»Under udøvelsen af de beføjelser og gennemførelsen af de opgaver og pligter, som de har fået pålagt ved traktaterne og statuten for ESCB og ECB, må hverken Den

Europæiske Centralbank, de nationale centralbanker eller medlemmerne af disses besluttende organer søge eller modtage instrukser fra EU-institutioner, -organer, -kontorer og -agenturer fra medlemsstaternes regeringer eller fra nogen anden side»). ECB's uafhængighed opretholdes også gennem de forbud, der omtales i artikel 123 i TEUF, som ligeledes gælder de nationale centralbanker: Det er dem forbudt at give EU-institutioner eller -organer, centralregeringer, regionale, lokale eller andre offentlige myndigheder, andre offentlige organer eller offentlige foretagender i medlemsstaterne mulighed for at foretage overtræk eller at yde dem andre former for kreditfaciliteter. ECB's uafhængighed er centreret omkring det frie valg af pengepolitiske instrumenter. Traktaten giver mulighed for brugen af traditionelle instrumenter (artikel 18 og 19 i statuten) og giver Styrelsesrådet mulighed for at træffe beslutning om brugen af andre metoder (artikel 20 i statuten).

2. Principperne om ansvarlighed og gennemsigtighed i ECB

For at sikre ECB's troværdighed indeholder traktaten (artikel 284 i TEUF) og statuten (artikel 15) en pligt til at aflægge beretninger. ECB udarbejder og offentliggør mindst hvert kvartal beretninger om ESCB's aktiviteter. Hver uge offentliggøres der en konsolideret oversigt over ESCB's finansielle stilling. Fra starten har ECB's månedsbulletin indeholdt en grundig analyse af den økonomiske situation og udsigterne for prisudviklingen. Månedsbulletinen blev i januar 2015 erstattet af en ny økonomisk bulletin, der, som følge af at man i januar 2015 gik over til et interval på seks uger for pengepolitiske møder i Styrelsesrådet, vil blive offentliggjort to uger efter hvert pengepolitisk møde. ECB offentliggjorde den 19. februar 2015 for første gang et referat fra et pengepolitisk møde i Styrelsesrådet og ved at gøre dette tilpassede den sig til andre førende centralbankers kommunikationspolitik. ECB forelægger en årsberetning om ESCB's aktiviteter og pengepolitikken i både det foregående og det indeværende år for Europa-Parlamentet. ECB er ansvarlig over for Europa-Parlamentet, og medlemmerne af ECB's direktion giver regelmæssigt fremmøde i Parlamentet.

3. Afstemningsregler i Styrelsesrådet (statuttens artikel 10.2)

Afstemninger i Styrelsesrådet plejede at foregå efter princippet »ét medlem, én stemme«. Ifølge EU-traktaterne skulle der indføres et rotationssystem i ECB's Styrelsesråds afstemningssystem, så snart antallet af lande i euroområdet oversteg 18, hvilket har været tilfældet siden 1. januar 2005, da Litauen blev medlem af euroområdet. Tanken bag rotationen er at sikre effektiviteten af ECB's beslutningssystem også med et stigende antal deltagere. Centralbankcheferne fra euroområdet, der er rangeret fra et til fem i forhold til størrelsen på deres økonomier og deres finansielle sektorer (for øjeblikket Tyskland, Frankrig, Italien, Spanien og Nederlandene) tildeles fire stemmerettigheder. Alle andre (for øjeblikket 14) tildeles 11 stemmerettigheder. Centralbankcheferne udøver rettighederne på skift ved hjælp af en månedlig rotation. Medlemmerne af ECB's direktion har permanente stemmerettigheder.

B. ECB's pengepolitiske strategi

1. Oversigt

Den 13. oktober 1998 vedtog ECB's Styrelsesråd de centrale elementer i sin pengepolitiske strategi, nemlig i) en kvantitativ definition af prisstabilitet, ii) prioritering

af overvågningen af væksten i pengemængden identificeret som monetært aggregat og iii) en bredt baseret vurdering af udsigterne for prisudviklingen. ECB valgte en pengepolitisk strategi baseret på to søjler (søjle 1: økonomisk analyse søjle 2: pengepolitisk analyse) hvis respektive roller endnu engang blev klart defineret under revisionen af den pengepolitiske strategi den 8. maj 2003. Under en [offentlig høring](#) arrangeret af [Økonomi- og Valutaudvalget](#) den 4. september 2019 meddelte den nye formand for ECB, Christine Lagarde, at ECB's pengepolitiske strategi vil blive revideret.

2. Prisstabilitet

Prisstabilitet defineres som en inflationsrate (årlig stigning i det harmoniserede forbrugerprisindeks (HICP) for euroområdet) på under, men tæt på 2 % på mellemlangt sigt.

3. Den første søjle i den pengepolitiske strategi: økonomisk analyse

Den økonomiske analyse vurderer de bestemmende faktorer for prisudviklingen på kort og mellemlang sigt. De fokuserer på den reale aktivitet og de finansielle forhold i økonomien. Den økonomiske analyse tager hensyn til, at prisudviklingen over disse tidshorisonter i høj grad påvirkes af samspillet mellem udbud og efterspørgsel på varemarkedet, markedet for tjenesteydelser og faktormarkedene. For at foretage denne analyse gennemgår ECB regelmæssigt bl.a. udviklingen i de generelle forhold for output, efterspørgsel og arbejdsmarkedet, en lang række pris- og omkostningsindikatorer, finanspolitikker, betalingsbalancen for euroområdet og aktivpriser^[1].

4. Den anden søjle i den pengepolitiske strategi: pengepolitisk analyse

Den pengepolitiske analyse anvender den langsigtede forbindelse mellem penge og priser og fungerer hovedsagelig som en måde til krydstjekke de kort- og mellemlangsigtede indikatorer for pengepolitikken, som stammer fra den økonomiske analyse. Den pengepolitiske analyse består af en detaljeret analyse af udviklingen i pengemængden og kreditgivningen for at vurdere deres følger for den fremtidige inflation og økonomiske vækst.

C. Gennemførelse af pengepolitikken: instrumenter og procedurer

Ved at fastsætte rentesatser, til hvilke forretningsbankerne kan låne penge fra centralbanken, påvirker ECB's pengepolitik indirekte renterne inden for økonomien i hele euroområdet og navnlig renterne på forretningsbankernes udlån og på indlånskonti. ECB bruger en række pengepolitiske instrumenter til at gennemføre sin pengepolitik.

1. Markedsoperationer

Markedsoperationer spiller en vigtig rolle for styringen af rentesatserne og anvendes til at styre likviditetssituationen på markedet og udsende et signal om den pengepolitiske situation. Eurosystemets regelmæssige markedsoperationer består af ugentlige likviditetstilførende operationer i EUR (primære markedsoperationer eller MRO'er) og tre måneders likviditetstilførende operationer i EUR (langfristede markedsoperationer

[1] Beskrivelsen af de to søjler er taget fra: ECB's pengepolitiske strategi (2011), <http://www.ecb.int/pub/pdf/other/monetarypolicy2011en.pdf>

eller LTRO'er). MRO'er bruges til at styre de korte renter og likviditetssituationen og udsende et signal om den pengepolitiske situation i euroområdet, mens LTRO'er tilvejebringer yderligere, langfristet refinansiering til den finansielle sektor.

Mindre regelmæssige markedsoperationer er finjusterende markedsoperationer og strukturelle operationer. Førstnævnte har til formål at afhjælpe uventede likviditetsudsving på markedet, navnlig med henblik på at udjævne virkningerne på rentesatserne, mens sidstnævnte primært har til formål at foretage permanente justeringer af eurosystemets strukturelle position i forhold til den finansielle sektor.

2. Stående faciliteter

Stående faciliteter anvendes til at tilvejebringe eller absorbere likviditet med en løbetid på en enkelt dag, og EONIA (Euro Overnight Index Average) er et mål for den effektive rente på dag-til-dag-eurointerbankmarkedet. Eurosyste­met tilbyder to stående faciliteter for kreditinstitutter: Den marginale udlånsfacilitet, der gør det muligt at få adgang til likviditet fra dag til dag fra centralbanken mod sikkerhed i tilstrækkelige godkendte aktiver, og indskudsfaciliteten, der gør det muligt at foretage dag-til-dag-indskud i centralbanken.

3. Mindstereserver

I henhold til artikel 19, stk. 1, i statuten kan ECB kræve, at kreditinstitutter, der er etableret i medlemsstaterne, holder mindstereserver på konti hos ECB og de nationale centralbanker. Formålet med mindstereserverne er at stabilisere de korte rentesatser på markedet og skabe (eller udvide) en strukturel likviditetsmangel i banksystemet i forhold til eurosyste­met, hvilket letter kontrollen af pengemarkederne gennem regelmæssige, likviditetsskabende operationer. Beregningsmetoderne og fastsættelsen af det nødvendige beløb fastsættes af Styrelsesrådet.

4. Ekstraordinære pengepolitiske foranstaltninger og krisestyring

I august 2012 meddelte ECB, at den ville bruge direkte monetære transaktioner (OMT) på de sekundære markeder for statsobligationer for at sikre en hensigtsmæssig pengepolitisk transmission og opretholde den fælles dimension af sin pengepolitik.

Siden juli 2013 har ECB givet vejledning om den fremtidige retning for rentepolitikken. Vejledningen om den fremtidige retning har været et betydeligt skift i ECB's kommunikationsstrategi, da det ikke kun har indebåret kommunikation om, hvordan ECB vurderer de nuværende økonomiske forhold og risiciene for prisstabiliteten på mellemlangt sigt, men også om hvad denne vurdering indebærer for retningen for dens fremtidige pengepolitik.

I juni 2014 annoncerede ECB en række målrettede langfristede markedsoperationer (TLTRO'er), som havde til formål at forbedre bankers udlån til euroområdets kreditinstitutioner, oprindeligt i en periode på to år. Den anden række (TLTRO II) startede i marts 2016 og en tredje række (TLTRO III) i marts 2019.

Herudover og siden 2009 er der blevet gennemført adskillige programmer for køb af aktiver for at opnå vedvarende vækst i hele euroområdet og i overensstemmelse med målet om at opnå inflationsrater under, men tæt på 2 % på mellemlangt sigt. Disse består af programmet til opkøb af virksomhedsobligationer (CSPP), programmet for køb af værdipapirer med sikkerhed i aktiver (ABSPP) og det tredje

program om køb af særligt dækkede obligationer (CBPP3). Programmet vedrørende værdipapirmarkedene (SMP), programmet om køb af særligt dækkede obligationer (CBPP) og det andet program om køb af særligt dækkede obligationer (CBPP2) er nu afsluttet. Det månedlige tempo for køb af nettoaktiver udgjorde i første omgang 60 mia. EUR (marts 2015 til marts 2016) og steg senere til 80 mia. EUR om måneden (april 2016 til marts 2017). Købene af nettoaktiver blev derefter gradvist reduceret til 15 mia. EUR om måneden (oktober 2018 til december 2018). I december 2018 besluttede Styrelsesrådet at ophøre med at foretage køb af nettoaktiver med sigte på at fortsætte med at geninvestere de forfaldne afdrag på hovedstolen af værdipapirer, der udløber, og fastholde de akkumulerede nettokøb under hvert enkelt program for køb af aktiver på deres respektive niveauer. Den 12. september 2019 besluttede Styrelsesrådet at genoptage købene af nettoaktiver i et månedligt tempo på 20 mia. EUR fra den 1. november 2019 og forventede, at disse ville løbe så længe det var nødvendigt for at styrke den akkomoderende virkning af dens pengepolitiske rentesatser, og at de vil slutte kort tid inden, det begynder at hæve de centrale ECB-rentesatser.

EUROPA-PARLAMENTETS ROLLE

ECB står direkte til ansvar over for Europa-Parlamentet. Dette ansvar udøves på fire overordnede måder.

I henhold til artikel 284, stk. 3, i TEUF og artikel 15, stk. 3, i ESCB-statutten skal ECB's formand forelægge en årsberetning for Parlamentet. Parlamentet vedtager normalt en beslutning om ECB's årsberetning^[2].

ECB's formand mødes som fast praksis fire gange om med Parlamentets Økonomi- og Valutaudvalg (ECON) for at redegøre for ECB's politiske beslutninger og besvare spørgsmål fra udvalgets medlemmer (monetær dialog). Møderne er åbne for offentligheden, og udskrifterne herfra offentliggøres både på Parlamentets og ECB's hjemmesider. ECON-udvalget får bistand af det monetære ekspertpanel, som bidrager med uafhængige input og ekspertise forud for hver enkelt monetære dialog^[3].

Ifølge [artikel 140](#) i Europa-Parlamentets forretningsorden, der er formaliseret efter en aftale mellem Europa-Parlamentet og ECB, kan ethvert medlem af Europa-Parlamentet stille op til seks forespørgsler pr. måned til ECB til skriftlig besvarelse.

Endelig spiller Europa-Parlamentet en rolle i udnævnelsesproceduren for medlemmer af ECB's direktion (dvs. formanden, næstformanden og fire andre medlemmer)^[4].

Dirk Verbeke / Dražen Rakić / Dario Paternoster
12/2019

[2]Se f.eks. proceduren for ECB's årsberetning for 2018: [https://oeil.secure.ep.parl.union.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=2019/2129\(INI\)&l=en](https://oeil.secure.ep.parl.union.eu/oeil/popups/ficheprocedure.do?reference=2019/2129(INI)&l=en).

[3]Dokumenter fra det monetære ekspertpanel kan findes på: <https://www.europarl.europa.eu/committees/da/econ/monetary-dialogue.html>.

[4]For yderligere oplysninger om Europa-Parlamentets rolle ved udnævnelser til ECB se [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/638413/IPOL_STU\(2019\)638413_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2019/638413/IPOL_STU(2019)638413_EN.pdf).

